

Täysistunto

Torstai 12.3.2026 klo 16.00—20.36

2.2. Suullinen kysymys elintarvikemarkkina-alaista (Eerikki Viljanen kesk)

Suullinen kysymys SKT 40/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.41 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa puhemies! Keskusta haluaa turvata sekä kuluttajien oikeuden kohtuuhintaiseen suomalaiseen ruokaan että oikeudenmukaisen toimeentulon ruoan tuottajille ja jalostajille. Suomalainen elintarvikeketju ei kuitenkaan nyt ole tasapainossa. Maassamme on maailmankin mittakaavassa erittäin kannattava kauppa ja heikosti toimeentulevat viljelijät.

Tätä epätasapainoa hallitus on luvannut korjata tuomalla esityksensä elintarvikemarkkinalain muuttamiseksi tänne eduskuntaan. Viime viikolla ministeri lupasi, että esitys tulee ensi viikolla. [Anne Kalmari: Ei näy!] Eilen täällä täysistunnossa kysyimme tämän aikataulun perään. Emme saaneet ministeriltä siihen vastausta, joten kysynkin nyt ministeri Essayahilta jälleen kerran: Onko hallitus antamassa esityksen elintarvikemarkkinoiden reiluuttamiseksi? Ja jos vastaus on, että tuo esitys tulee eduskuntaan ensi viikolla, niin pitääkö se tällä kertaa paikkansa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Maa- ja metsätalousministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.42 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Elintarvikemarkkinalaki on kyllä matkalla eduskuntaan. Se on valmis esiteltäväksi. Sen sisällöstä hallituksessa on täysi yksimielisyys. Mutta sen sijaan yhteisymmärrystä asian käsittelyajankohdasta ei ole vielä saavutettu valtioneuvoston istunnon suhteen. Uskon, että sekin tässä aivan tulevina päivinä saadaan selväksi.

Mutta se, mikä on tärkeää tässä elintarvikemarkkinalain uudistuksessa, niin kuin edustaja hyvin kuvasi, on nimenomaan se, että sillä halutaan turvata heikommassa asemassa olevan tuottajan asemaa tässä elintarvikeketjussa. Siinä on kolme tärkeää uudistusta, eli ensinnäkin puututaan niihin kohtuuttomiin sopimusehtoihin, sen jälkeen ollaan myöskin puuttumassa siihen, että saadakseen kaupan hyllyyn tuotteen tuottajan ei tarvitse tuottaa kaupan omaa merkkiä, niin sanottua private labeliä, ja toisaalta myöskään sitten ei tarvitse luovuttaa reseptiä ikään kuin tämän sopimuksen kylkiäisenä. Sillä tavalla me pystytään varmistamaan, että näissä tuottajan ja teollisuuden ja kaupan välisissä suhteissa ei ole sel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2026 vp

laisia kohtuuttomuuksia, [Puhemies koputtaa] jotka nimenomaan sitten tämän heikommasa asemassa olevan kohdalle osuisivat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.44 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Essayah, tasan viikko sitten samaan aikaan tässä samassa paikassa te sanoitte, että tällä viikolla eduskunnassa on tämä elintarvikemarkkinalain reiluuttamislakiesitys. Arvoisa ministeri, te annoitte väärää tietoa eduskunnalle. Te annoitte väärää tietoa eduskunnalle, te puhuitte muunneltua totuutta, kun te väititte, että se on tällä viikolla eduskunnassa. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Herra puhemies! Me tiedämme keskustassa, miten tärkeästä lakiesityksestä on kysymys. Me olemme tämän lainsäädännön Suomeen tuoneet. Sitä kiristi Jari Leppä, sitä kiristin minä ministerinä, ja me tuemme erittäin lämpimästi Sari Essayahin työtä. Hallituksessa tämä laki saadaan aikaiseksi.

Mutta, puhemies, minä hämmästelen sitä, että jos teillä on yksimielisyys hallituksessa lain sisällöstä, niin miten sitä ei voi antaa. Mikä tämä aikatauluselitys oikein on? Nyt herää se kysymys, yritetäänkö hallituksessa vesittää tämä lakiesitys. Onko jollakin puolueella, esimerkiksi kauppaa tukevalla kokoomuksella, tarve vesittää tämä lakiesitys jotenkin? Kysyn nyt, ministeri Essayah: Koska tämä elintarvikemarkkinalaki tulee tänne? Onko tässä käynnissä kaupankäynti? [Puhemies koputtaa] Yrittääkö kokoomus vaatia KD:tä vaikkapa kaljan wolttauksen taakse, [Puhemies koputtaa] että elintarvikemarkkinalaki saataisiin taloon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.45 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Toistan sen, että todellakin tuon lain sisällöstä meillä on hallituksessa täysi yksimielisyys. Sen sijaan sen esittelyajankohdasta valtioneuvoston istunnossa ei ole vielä yksimielisyyttä. Siinä mielessä voin sanoa edelliselle maatalousministerille, että kiitän toki siitä työstä, mitä elintarvikemarkkinalain eteen edellisellä hallituskaudella tehtiin, mutta silloin implementoitiin eli tuotiin EU-direktiivistä johtuvia esityksiä Suomen lainsäädäntöön.

Tämä hallitus sen sijaan oikeasti tekee uudistavia pykäläiä tuohon elintarvikemarkkinalainsäädäntöön. Emme tyydy siihen, että tuomme vain EU-lainsäädäntöä, jota joka tapauksessa pitää tuoda suomalaiseen lainsäädäntöön, vaan olemme katsoneet, mitkä ovat ne kipukohdat tällä hetkellä tässä elintarvikemarkkinalainsäädännössä. Niin kuin varmasti muistatte, tässä uudistuksen ykkösosassa tuotiin elintarvikemarkkinavaltuutetulle lisää valtuuksia, ja nyt sitten tässä kakkososassa tehdään nämä tärkeät uudistukset, jotka liittyvät muun muassa kaupan omiin merkkeihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2026 vp

16.46 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Öljyn hinta nousee koko ajan, ja tänä päivänä kuljetukset ovat historian vaikeimmat. Se lisää myös kuljetuskustannuksia, se lisää lentojen rahteja, se lisää laivojen rahteja, ja elintarvikkeiden hinnat nousevat. On ilmoitettu jo, että esimerkiksi jauhelihan hinta nousee, ja myös muiden elintarvikkeiden hinnat nousevat. Tulevaisuudessa, jos sota jatkuu pitkään, se tulee aiheuttamaan inflaation, joka vaikuttaa korkojen nousuun. Arvoisa hallitus, arvoisa pääministerin sijainen, miten olette varautuneet tähän, ja mitä meinaatte tehdä tälle asialle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.47 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin Iranin kärjistynyt tilanne ja ylipäättänsä Lähi-idän tilanne ja kansainväliset yllättävät konfliktit vaikuttavat juuri edustajan kuvaamalla tavalla myös Eurooppaan. Me emme vielä tiedä, kuinka kauan tämä sodankäynti tulee jatkumaan. Sen kestolla on merkittävä vaikutus siihen, miten nämä ongelmat tulevat realisoitumaan esimerkiksi Euroopan tasolla. Tällä hetkellä sillä on jo selvää vaikutusta polttoaineiden hintaan. Toisaalta huoltovarmuuteen keskittyvät seikat ovat viime vuosina muistakin syistä olleet merkittävästi tässä esillä.

Mitä tulee yleisesti liikennepolttoaineisiin, niin tämä hallitus on tehnyt useita erilaisia toimia, jotka ovat vaikuttaneet liikennepolttoaineiden hintaan. Me olemme madalluttaneet jakeluvelvoitetta huomattavasti verrattuna siihen, mikä se oli aiemmin. Me olemme tehneet useita polttoaineveron laskuja — niitä on edelleenkin tulossa. Edellisen hallituksen keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaan sidotut indeksikorotukset on jätetty tekemättä ja niin edelleen. Näillä kaikilla on vaikutuksensa kokonaisuuteen. Mutta aivan kuten totesitte, niin tapahtumat maailmalla [Puhemies koputtaa] vaikuttavat myös Eurooppaan ja sitä myötä Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

16.48 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! S-ryhmä aloitti halpuuttamisen vuonna 2015, ja sitä perusteltiin halvan hinnan vaatimuksilla. Ruokaa mainostetaankin Suomessa lähinnä pelkästään hinnalla, ja laatu, huoltovarmuus ja ruokaturva on hylätty tässä huutokaupassa. Samalla tässä huutokaupassa elintarviketurvallisuus, vastuullisuus ja ympäristö ovat jääneet ostopäätöksissä ihan sinne häntäpäähän. Maatalouden hoitamaton lainakanta on tämän halpuuttamisen myötä noin kuusinkertaistunut.

Arvoisa puhemies! Nyt kauppa on semmoista pelottelukampanjaa käynyt ruuan hinnan nousulla, ja tämä pelotteluhan on vailla pohjaa. Ainoa, joka hintaa voi nostaa, on kauppa, joka haluaa tehdä sillä rahaa entiseen malliin miljardisotalla maatalouden ja kuluttajien kustannuksella. Kysymys ministeri Marttiselle: Jos elintarvikemarkkinalain muutos on hallitukselle hieman kivulias, niin mitä mieltä olette kilpailulain muutoksista? Voitaisiinko sitä hyödyntää hallitusohjelman mukaisesti maatalouden kannattavuuden parantamiseksi? [Markku Siponen: Missä se viipyy?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2026 vp

16.49 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustajalle erittäin tärkeästä kysymyksestä. Tätä teemaa sivuttiin hyvin paljon myös tuossa vaiheessa, kun valmistelin julkisia hankintoja käsittelevää laajaa lainsäädäntökokonaisuutta, siis toisin sanoen sitä, miten voitaisiin paremmin turvata paikallisesti se, että vaikka meidän kouluissa ja päiväkodeissa tai ikäihmisten keskuksissa voitaisiin tarjota kotimaista ruokaa. Miten voitaisiin tukea kuntia ja kaupunkia siinä, että nämä hankintakäytännöt kehittyvät niin, että nimenomaan tämä kotimaaisuuden huomiointi olisi taas vastaavasti paremmin toteutettavissa? Me katsomme läpi ja tarkastelemme myös sitä, millä muilla keinoilla voidaan tähän tilanteeseen puuttua. Suhtaudun erittäin vakavasti tähän esille nousseeseen ilmiöön, ja vakuutan, että maan hallituksen tahtotila on tässä täysin selvä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.50 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Ministeri Essayah, kello käy. Kello käy, mutta tätä esitystä elintarvikemarkkina-alaista ei näy, ja meillä täällä keskellä ovat kyllä muistissa ne viime viikon sanat, mitä te totesitte meille keskustalaisille. Ensinnäkin te kiittelitte siitä, että me olemme täällä keskellä näitten uudistusten takana. Niin me olemme, mutta kysymys kuuluu nyt: Meille eduskunnalle jäi nyt vähän epäselväksi tämä, kun toitte esille, että yhteisymmärrys hallituspuolueitten sisällä on tästä lakipaketista mutta samaan aikaan te puhuitte kipukohdista, ja nyt te sanotte eduskunnalle, että tässä käsittelyajankohdassa on nyt hieman epäselvyyttä. Miksi te viime viikolla totesitte meille, että tällä viikolla tämä elintarvikemarkkinalaki tulee eduskuntaan? Kysymys, johonka me toivomme nyt vastausta, kuuluu, miksi se ei tullut, ja toinen kysymys kuuluu, kuka tätä jarruttaa. Onko se kokoomus, perussuomalaiset vai RKP? Kuka nyt jarruttaa tätä elintarvikemarkkinalakia? Ministeri Essayah, vastatkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.52 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Vielä kolmannen kerran toistan sen, että meillä todellakin on yhteisymmärrys tämän lain sisällöstä, mutta tosiaankin tästä käsittelyajankohdasta ei tällä hetkellä sitä yhteisymmärrystä ole. Toki omalta osaltani totean, että esimerkiksi elintarvikemarkkina-ala tuotettu on toivonut, että tämä lakiesitys tuotaisiin mahdollisimman nopeasti tänne eduskuntaan, etenkin kun tämän ympärillä on ollut paljon keskustelua ja myöskin sellaisia väittämiä, jotka eivät pidä paikkaansa. Siinä mielessä kyllä varmasti tämä laki tänne eduskuntaan ollaan tuomassa mahdollisimman nopeasti. Sitä itse toivon todellakin. Meillä on yhteisymmärrys tämän lain hyvästä sisällöstä, ja siinä mielessä sitten pääsemme tätä yhdessä täällä eduskunnassa käsittelemään.

Kysymyksen käsittely päättyi.